

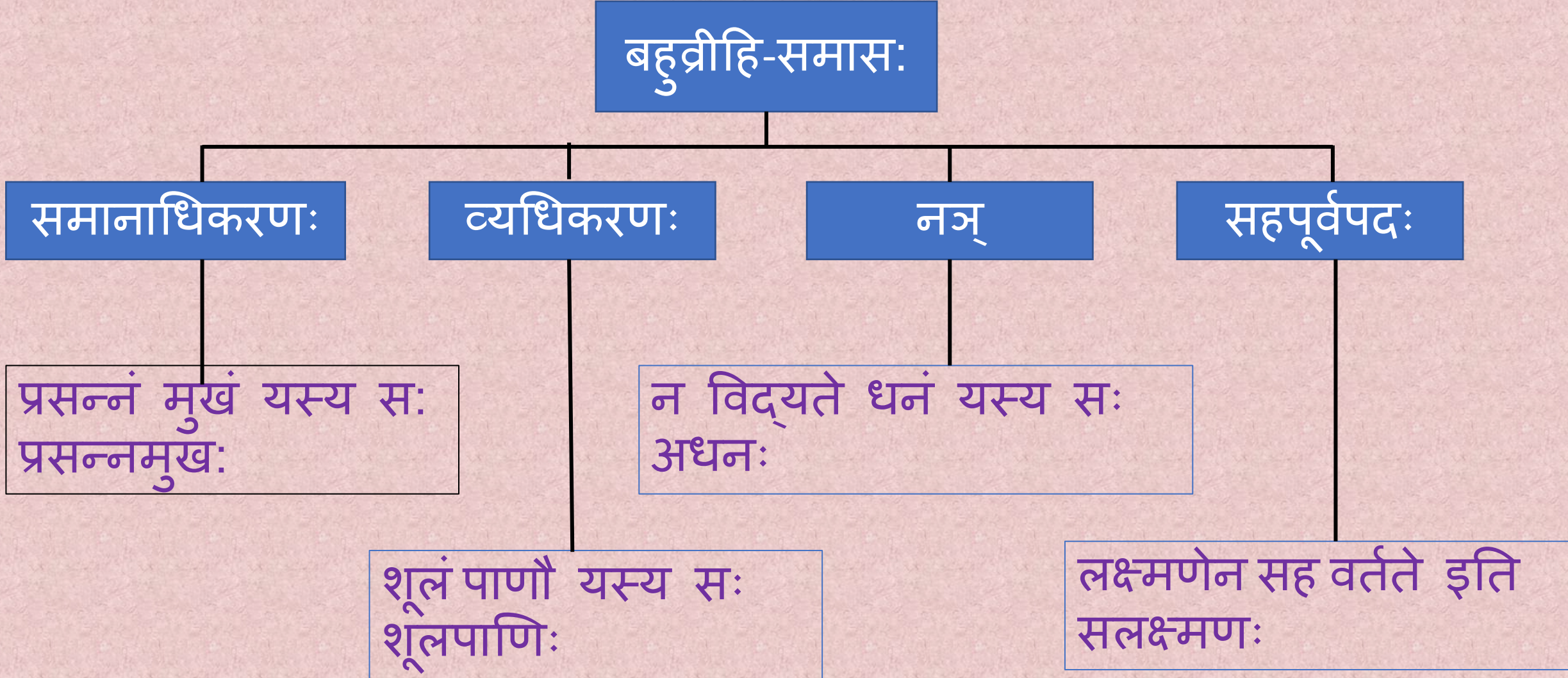
पठतु संस्कृतम्

कोविदः

व्याकरणम्

समासः

बहुव्रीहि-समास-प्रभेदाः

बहुव्रीहि-समास-अभ्यासः

शिष्येण सह वर्तते इति

सशिष्यः

सह-पूर्वपद-बहुव्रीहिः

बहूनि फलानि यस्मिन् सः

बहुफलः

समानाधिकरण-बहुव्रीहिः

न विद्यते धनं यस्याः सा

अधना

नञ्-बहुव्रीहिः

प्रविष्टं शिबिरं यैः ते

प्रविष्टशिबिराः

समानाधिकरण-बहुव्रीहिः

न विद्यते योग्यः यस्य सः

अयोग्यः

नञ्-बहुव्रीहिः

दण्डः हस्ते यस्य सः

दण्डहस्तः

व्यधिकरण-बहुव्रीहिः

बहुव्रीहि-समास-अभ्यासः

कोदण्डः पाणौ यस्य सः	कोदण्डपाणिः	व्यधिकरण-बहुव्रीहिः
न विद्यन्ते कामाः यस्य सः	अकामः	नञ्-बहुव्रीहिः
अजातः शत्रुः यस्य सः	अजातशत्रुः	समानाधिकरण-बहुव्रीहिः
मित्रैः सह वर्तते	समित्रा	सह-पूर्वपद-बहुव्रीहिः
पत्न्या सह वर्तते	सपत्नीकः	सह-पूर्वपद-बहुव्रीहिः
शार्ङ्गं पाणौ यस्य सः	शार्ङ्गपाणिः	व्यधिकरण-बहुव्रीहिः

अव्ययीभाव-समासः

- पूर्वपदार्थः प्रधानः
- पूर्वपदम् अव्ययम्
- समस्तपदम् अपि अव्ययम्
- उपसर्गाः - प्र, परा, सम्, अनु, ...
- अन्यानि पदानि - यथा, इति, ...

अव्ययीभाव-समासः

वृक्षस्य समीपम्

उपवृक्षम्

मक्षिकाणाम् अभावः

निर्मक्षिकम्

शक्तिम् अनतिक्रम्य

यथाशक्ति

जनं जनं प्रति

प्रतिजनम्

हरौ इति

अधिहरि

रूपस्य योग्यम्

अनुरूपम्

अव्ययीभाव-समासः

अ/आकारान्ताः

- अम्

उपवृक्षम्

अन्य-स्वरान्ताः

- ह्रस्वः

उपनदि, उपवधु, उपधेनु

अकारान्तः

पुं

फल शब्दवत्

इकारान्तः

पुं/स्त्री

वारि शब्दवत्

आकारान्तः

स्त्री

फल शब्दवत्

ईकारान्तः

स्त्री

वारि शब्दवत्

उकारान्तः

पुं/स्त्री

मधु शब्दवत्

अव्ययीभाव-समासः

उप - समीपम्

वृक्षस्य समीपम्

कृष्णस्य समीपम्

ग्रामस्य समीपम्

उपवृक्षम्

उपकृष्णम्

उपग्रामम्

अव्ययीभाव-समासः

अनु – पश्चात्, योग्यम्

रामस्य पश्चात्

अनुरामम्

गुणस्य योग्यम्

अनुगुणम्

रूपस्य योग्यम्

अनुरूपम्

अव्ययीभाव-समासः

अधि – तस्मिन्

हरौ इति

राज्ये इति

नद्याम् इति

अधिहरि

अधिराज्यम्

अधिनदि

अव्ययीभाव-समासः

निर् – अभावः

जनानाम् अभावः

निर्जनम्

मक्षिकाणाम् अभावः

निर्मक्षिकम्

विघ्नानाम् अभावः

निर्विघ्नम्

अव्ययीभाव-समासः

यथा – अनतिक्रमः

समयम् अनतिक्रम्य

यथासमयम्

शक्तिम् अनतिक्रम्य

यथाशक्ति

मतिम् अनतिक्रम्य

यथामति

अव्ययीभाव-समासः

प्रति - वीप्सा

दिनं दिनं प्रति

प्रतिदिनम्

वृक्षं वृक्षं प्रति

प्रतिवृक्षम्

ग्रामं ग्रामं प्रति

प्रतिग्रामम्

अव्ययीभाव-समासः

कालम् अनतिक्रम्य

यथाकालम्

गुणस्य योग्यम्

अनुगुणम्

आत्मनि इति

अध्यात्मम्

गङ्गायाः समीपम्

उपगङ्गम्

कक्ष्यां कक्ष्यां प्रति

प्रतिकक्ष्यम्

नद्याः समीपम्

उपनदि

अव्ययीभाव-समासः

- पूर्वपदार्थः प्रधानः
- पूर्वपदम् अव्ययम्
- समस्तपदम् अपि अव्ययम्
- उपसर्गाः - प्र, परा, सम्, अनु, ...
- अन्यानि पदानि - यथा, इति, ...